MUHAMMED BİN FUTAYS

Endülüste yetişen fıkıh ve hadîs âlimlerinden. İsmi, Muhammed bin Futays bin Vâsıl el-Gâfikî el-Bîrîdir. Künyesi, Ebû Abdullah'dır. 229 (m. 844) senesinde Endülüs'te doğdu. İlim öğrenmek için çeşitli yerleri dolaştı. Birçok âlimden ders aldı. 319 (m. 931) senesinde 90 yaşında iken vefât etti.

Hadîs ilminde yüksek bir yeri olan Muhammed bin Futays'e "Muhaddis-ül-Endülüs" deniliyordu. Hadîs-i şerîf hafızı idi. Ya'nî yüzbinden çok hadîs-i şerîf ezberlemişti Hadîs-i şerîflerin râvileri hakkında geniş bilgisi vardı. O, Muhammed bin Ahmed el-Atebî, Ebbân bin Îsâ, İbn-i Müzeyn, Abdullah bin Hâlid, Ebû Zeyd Abdurrahmân bin İbrâhîm ve daha pekçok âlimden hadîs-i şerîf rivâyet etti. İlim elde etmek için çok yeri dolaştı. Buralarda karşılaştığı âlimlerden çok ilim aldı. Afrika'da Secere bin Îsâ'dan, Yahyâ bin Yahyâ bin Avnillah'dan, Kûfe'de ve Mısır'da Muhammed bin Abdülhakem'den, Müzenî'den, Muhammed bin Asbag'dan ve daha başkalarından; Mekke'de Ali bin Abdülazîz'den, Sâ'ig'den ve yüze yakın âlimden ilim aldı. Onlarla sohbet ederek yetişti. Bir çok hadîs-i şerîf ezberleyip rivâyet etti.

Farâdî diyor ki, "O, yüksek bir şahsiyete sahip bir zât olup, öğrendiklerini zabt etmekte ve rivâyetlerinin sağlamlığında, doğruluğunda eşsizdi. Sika (güvenilir) bir râvi idi."

Fıkıh ilminde de, önde gelen âlimlerdendi. Bu ilme âit birçok bilgileri toplayıp kitaplar yazdı. Hadîs ve fıkıh ilimlerinde, zamanın âlimleri arasında üstün bir yeri vardı. Her dînî mes'elede, kendisinden sonra gelen âlimlerden daha çok ilim sahibiydi. Çok rivâyetleri vardır. Eserlerinden başlıcaları şunlardır:

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Kitâb-ül-vera' anir-ribâ vel-emvâl ve tahzîr-il-fiten

2) Kitâb-üd-duâ ve'z-zikr

3) Mu'cem-ül-müellifîn cild-11, sh. 131

4) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 283

5) Kitâb-ül-Dîbâc-ül-müzehheb sh. 246

6) Esmâ-ül-müellifîn cild-2, sh. 31